

Thanatos

ISSN 2242-6280, vol. 2 1/2013

© Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura Ry.

SUOMALAISEN KUOLEMANTUTKIMUKSEN SEURA TIETEEN PÄIVILLÄ 2013

Kirsi Kanerva & Ilona Pajari

Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura Ry. osallistui 10.1.2013 osana Tieteen päiviä järjestettyyn Tieteiden yöhön ensimmäistä kertaa. Jo tätä voidaan pitää saavutuksena, sillä seuramme ei ole vielä vakiinnuttanut asemaansa Tieteellisten seurain valtuuskunnan alaisena tieteellisenä yhdistyksenä nuoren ikänsä vuoksi. Tieteiden yön järjestäjien parissa seuran aktiivisuus oli kuitenkin ilmeisesti huomioitu, ja paikka muiden tieteellisten seurojen joukossa Tieteiden talolla järjestyi.

Tieteiden yön teemana oli tänä vuonna ”Kriisi - uhka ja alku”. Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura ry. osallistui yön toimintaan kahdella mielenkiintoisella luennolla. Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa sankarikuolemasta vuonna 2006 väitellyt Ilona Pajari (Kemppainen) korvasi sairastapauksen vuoksi estyneen toisen luennoitsijan Anna Haverisen. Jyväskylän yliopistossa yliopistotutkijana toimivan, nykyisin suomalaista hautajaiskulttuuria tutkivan Pajarin esitelmän aiheena oli ”Sotien vaikutus kuolemankulttuuriin”. Pajari käsitteli aihetta laajasti, niin sanotusti jo muinaisista roomalaisista alkaen ja osoitti, miten esimerkiksi 1900-luvun sotien vaikutus suomalaiseen kuolemankulttuuriin on ollut yllättävän suuri. Se on vaikuttanut esimerkiksi suremisen tapoihin ja normeihin sekä hautauskäytäntöihin.

Erityisen mielenkiintoinen tieto oli se, että esimerkiksi toisen maailmansodan yhteydessä toteutettu yhtenäinen sankarivainajien käsittely hautaamalla heidät yhtenäiselle alueelle oli varsinkin köyhille sotilaille arvonnousu – heidät haudattiin samaan sankarivainajille varattuun paikkaan rikkaampien kanssa, ja he saivat haudalleen samanlaisen kiven sotilasarvosta

riippumatta. Seuraamalla hautauskäytäntöjen muutosta voidaankin epäilemättä sanoa jotain myös yhteiskunnan arvostuksista ja sen eri ryhmien välisistä suhteista. Suru- ja hautajaiskulttuurin saralla onkin vielä paljon mielenkiintoisia aiheita tutkittavana; keskustelussa esille nousivat esimerkiksi vasta viime aikoina suremisen oikeuden saaneet sotaorvot ja vielä sen paikan lunastamista odottavat desanttien surmaamien omaiset ja jälkeläiset.

Toisena seuran luennoitsijana esitelmöi emeritusprofessori Esko Länsimies Itä-Suomen yliopistosta. Professori Länsimies on paitsi sivunnut kuolemaa työhönsä, tutkimukseensa ja opetukseensa liittyvänä teemana, myös osallistunut lääkäriä ja tutkijana aktiivisesti kuolemaa ja eutanasiaa käsittelevään julkiseen keskusteluun. Tieteiden yössä Länsimies alusti aiheesta ”Kuolema – ystävä ja vihollinen” ja esitteli muun muassa kaunokirjallisten esimerkkien avulla pohdintojaan kuoleman hyvydestä ja pahuudesta. Kuolema ystävä on tulee esille esimerkiksi Aleksis Kiven runossa ”Sydämeni laulu”: *”Tuonen lehto öinen lehto, siellä on hieno hietakehto, sinnepä lapseni saatan”*. Tämä hyväksyvä asenne kuolemaan tuntuu kadonneen yhteiskunnan kehittyessä. Esko Länsimiehen toiminnasta ja ajatuksista voi löytää lisätietoja myös hänen internetsivuultaan, jotka löytyvät osoitteesta <http://www.lansimies.fi/>.

Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura Ry:n panosta Tieteiden yöhön voidaan pitää kiitettävänä, sillä seuran järjestämät esitelmät keräsivät laajan yleisön eikä hajapaikkoja salissa kovinkaan montaa ollut. Odotusten mukaisesti aiheet herättivät keskustelua kuulijoiden joukossa. Esiintyjille tällaiset tapahtumat ovat tärkeitä: keskustelun suunta antaa viitteitä siitä, millaisia aiheita kannattaa tuoda esille omassa työssään ja muissa julkisissa esiintymisissään. Samoin Seuran tulevien tapahtumien aiheita voi pohtia sen mukaan, mikä ihmisiä kiinnostaa. Seuraavien Tieteiden päivien yhteydessä mukaan saadaan toivottavasti seurasta vielä suurempikin joukko ihmisiä, jonka kautta seuran toimintaa voidaan tuoda vielä enemmän esille. Seuraavana päämääränä voisi myös olla osallistuminen Tieteen päiviin 2015 ja sen kuuluisiin tieteen paineihin.

Kirsi Kanerva, FM, on kulttuurihistorian jatko-opiskelija Turun yliopistossa. Hän tarkastelee väitöstutkimuksessaan tunteita, kuolemaa ja eläviä kuolleita keskiajan islantilaisessa saagakirjallisuudessa.

Ilona Pajari, VTT, on sosiaalhistorian tutkija, joka on lähestynyt suomalaisen kuoleman historiaa sekä sodan että rauhan ajan näkökulmista käsin. Hänen tämänhetkinen tutkimusprojektinsa käsittelee hautajaisten historiaa 1800-luvulta nykypäivään.